

DATUM
2020-06-11DIARIENR
2020/76-4ERT DATUM
2020-03-23ER BETECKNING
S2020/01396/SOFRegeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Framtidens teknik i omsorgens tjänst (SOU 2020:14)

Statskontoret saknar ett tydligt resonemang om syftet med att införa välfärdsteknik i äldreomsorgen. Statskontoret delar utredningens uppfattning att det bör finnas ett tydligt lagstöd för kommunernas användning av välfärdsteknik. Statskontoret konstaterar att flera av utredningens förslag innebär ökade kostnader för staten utan att det tydligt framgår hur de ska finansieras. Förslaget att inrätta ett nationellt kompetenscentrum för äldreomsorgen behöver utvecklas och förtydligas innan det går att ta ställning till det.

Välfärdsteknik för högre kvalitet eller lägre kostnader?

Enligt utredningens beskrivning är ökad användning av välfärdsteknik i första hand en möjlighet att på olika sätt höja kvaliteten i verksamheten, både för de som tar del av vård- och omsorgstjänster och för de anställda (samt i viss mån påverka miljön och klimatet). Samtidigt antyder utredningen att välfärdstekniken kommer att minska kostnaderna för äldreomsorgen och samhället, i vart fall på sikt. Statskontoret utesluter inte att välfärdsteknik i vissa fall kan bidra till både högre kvalitet och lägre kostnader, men då måste det rimligen handla om mer avancerade former än de exempel på nuvarande användning som utredningen beskriver. I många fall krävs sannolikt en avvägning mellan kvalitet och kostnader, liksom mellan kostnader på kort sikt för att uppnå nytta framöver. Statskontoret saknar ett tydligare resonemang om den typen av avvägningar och hur kommunerna bör prioritera mellan olika åtgärder.

Viktigt med lagstöd

Statskontoret har inga synpunkter på de specifika förslagen om ändringar av lagar, men delar utredningens uppfattning att kommunernas användning av välfärdsteknik bör baseras på tydligt lagstöd. Det är viktigt att lagarna kompletteras med tydliga föreskrifter och vägledningar, inte minst när det gäller formerna för övervakning och kraven på personlig integritet.

Kostnader och finansiering

Flera av utredningens förslag innebär ökade kostnader för staten, bland annat i form av ökade anslag till olika myndigheter. Utredningen anger dock inte hur kostnaderna ska finansieras, med ett par undantag. I de fallen föreslås att pengarna tas från det nuvarande anslaget för satsningen på digitalisering och e-hälsa. Det framgår inte om det anslaget rymmer de nya kostnaderna eller om det redan är in-tecknat för annat.

Otydligt förslag om nationellt kompetenscentrum

Det förslag som skulle innebära störst kostnader för staten är att inrätta och driva ett nationellt kompetenscentrum för äldreomsorgen. Statskontoret kan inte ta ställning till förslaget som det presenteras. Förslaget är skissartat och otydligt i flera viktiga avseenden. Det gäller hur verksamheten ska organiseras, vilken verksamhet som ska bedrivas, hur stor del av verksamheten som avser välfärds-teknik samt kopplingen till och nyttan för den praktiska verksamheten i kommuner-na. Förslaget behöver utvecklas och förtydligas, inte minst när det gäller hur kompetenscentret ska finansieras på kort och lång sikt och med vilka resurser olika myndigheter förväntas bidra.

Om ett kompetenscentrum därefter ska inrättas stegvis, som utredningen föreslår, bör en första uppgift vara att systematiskt samla och återkoppla kommunernas positiva och negativa erfarenheter av att införa och använda olika typer av välfärds-teknik. Utredningen pekar på att många kommuner är osäkra på förutsättningarna för och konsekvenserna av att införa redan den relativt enkla välfärdsteknik som används idag. Av det skälet är det bättre att ta vara på de praktiska erfarenheter som redan finns än att utveckla visioner för mer avancerade lösningar som kanske kan användas i framtiden.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utrednings-chef Jessica Bylund och organisationsdirektör Michael Borchers, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Michael Borchers